

Szent szabadság

Isten szabadnak teremtette az embert. Szabad akaratot adott neki, hogy döntsön a sorsáról. Az Édenben természetes volt ez a szabadság, a Teremtő csupán egyetlen egy dolgot tiltott meg, de az ember azt is áthágta. Azóta viseli bűnének következményeit, ám a szabadság utáni vágy törvényként íródott a lelkébe, s a különböző rabigák alatt nyögve minduntalan a szabadság után vágyakozik.

A szabadság ősi szívünkbe, amely minden korban szentnek minősült. Költőink szent szabadságról verseltek, mozgalmak vezetői erről szónokoltak. Akkor lángoltak fel szabadságharcok, amikor már nem volt tűrhető az elnyomás, amikor a diktatúrák igazságtalanságai az égig értek és elnyomták a szabadság levegőjét a nemzetektől.

Akár csak 1848 tavaszán, 1956 októberében is túlcserdült a pohár, elviselhetetlenné vált az elnyomás. Az emberek szabadság utáni vágya már túlnőtt mindenben és egységben, semmivel sem törődve felemelték szavukat a hazugság köntösébe bújtatott elnyomás ellen.

Az ötvenes években úgy kellett köszönniük az embereknek, hogy „szabadság”. Elkoptatott, fényét veszített szó lett a szabadság. Az álságos hazugság sötét lepelként nehezedett a

nemzetre. A hatalmon levők jellemét *Alekszandr Szolzsenyicin*, a kiváló orosz író így fogalmazta meg: „Nem ismerik a szégyent, az emberi méltóságot, és fogalmuk sincs arról, amit a keresztyén etika így hív: lelkiismeret.” A hazugság ördöge az, amely ellen az embernek minden

korban és időben fel kell lépnie, hiszen az Isten által elgondolt állapot a szabadság. Krisztus is azért jött, hogy szabadságra szabadítson meg bennünket. Az Új Lant ünnepi számában írásainkkal az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulójára emlékezünk. Az írások sora arról beszél, hogy ki-ki, hogyan élte át a nehéz napokat, de arról is, hogyan tapasztaltuk meg Isten segítségét. Tanulságos lehet ez ifjainknak is, akik csak elbeszélésekből hallottak e napokról. Most, amikor történelmünk eseményeiről kissé bővebben olvashatunk lapunkban, gondoljunk lelki életünkre is, mert nem csak a testi szabadság, de a lelki szabadság is végtelenül fontos. Mert lehet fizikailag szabadon, de lelkileg a bűn rabságában élni.

Fogadjuk meg Pál apostol figyelmeztetését: „Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni!” (Gal 5,1)

Marosi Nagy Lajos
felelős szerkesztő

Kedves csengésű, áldott szó

Békesség. Ízlelgetem. Mondogatom. Hallgatom. Magam előtt látom ezernyi megnyilvánulását. A szemet gyönyörködtető ősz szépségét, a felhők kavalkádját, a gyümölcsöket, a bőséges termést, a gyermekek népes seregét, amint önfeledten játszanak, és úgy érzem, hogy ez nagyon jó. Nem csupán egy szó a békesség, hanem isten-áldotta valóság.

Ebbe az idillbe robban bele a szeptemberi kőzáró a Szabadság téren, ezt dúlja fel a bűn és annak következménye. E rettenet söpör végig a földön, a történelmen, a hazán. A közelmúlt mellett az 1956-os eseményekre gondolva – még inkább értékeljük a békességet.

Mit is jelent a béke, a békesség? A kiegyensúlyozottságot, a nyugalmat, az élhető életet, a félelem nélküli jelent, a boldog alvást, a fáradhatatlan, szorgalmas munkavégzést. A békesség nem terem csak úgy magától. Tenniünk kell érte. Isten elkezdte a béketeremtést, amikor elküldte az Úr Jézust, a Békefejedelmet földünkre, majd ránk bízta a békéltetés Igéjét: „Krisztusért kérünk, béküljete meg az Istennel!”

Békesség Istennel, békesség önmagammal, békesség embertársaimmal. Ha úgy érzed kedves Olvasó, hogy híjával vagy a békességnek, hogy nyugtalanság, harcok gyötörnek, kérd az Úr Jézustól, hogy adja neked békességét. Ő nem úgy adja, ahogy a világ. Minőséggel, értékkel gazdagít. Használható békességet kapsz Tőle. Így lehet békességed Istennel, s egyben önmagaddal is, majd embertársaidal. Barátaiddal, „felebarátaiddal”, de még ellenségeiddel is, hiszen az Ő békessége megállíthatatlanul árad immár belőled is. Istentől való békességed elsodorja a válaszfalakat, amelyek emberek között húzódnak, leleplezi, majd lemossa a bűnt, amely megterhel téged, vagy társaidat, rendet teremt házasságodban, családotban, munkahelyeden, és a „szét-húzás” helyett „össze-kapcsol” másokkal, mindenkivel.

Adja meg Isten, hogy igazi békességünk legyen!

Mészáros Kornél
ügyintéző lelkipásztor

AZ 1956-OS ESEMÉNYEK egy gyermek szemével

A hatévesek gondtalan és félelmet nem ismerő éveit éltem azokban az időkben. Szüleimmel az újpesti imaház közvetlen közelében éltünk a Munkásotthon utcában.

Azon az estén is játéktól elfáradva tértem nyugovóra az első osztályosok izgalmaival ugyan, hogy vajon mit hoz a holnap az iskolában?! Hajnalban azonban heves fegyverropogásra ébredtünk! Nagyon megijedtem, sírtam és megismertem a félelem érzését! Édesanyám nyugtatgatott, ne féljek, mert a Jó Isten velünk van! Az utcán nagy volt a láрма, felfordulás, világítás sem volt, a hajnali szürkületben fegyveres katonákat és felkelőket láttuk elvonulni az ablakunk alatt! Szüleim azonnal látták, hogy nagy a baj, de higgadtak maradtak. Imádkoztak. Utána édesanyám néhány szükséges holmit összeszedve elindult velem az udvarunk hátsó részében lévő szenespince felé, de én nagyon sírtam édesapám után, aki mozgáskorlátozottsága miatt nem tudott velünk tartani. Ő mindvégig – még a leghevesebb harcok alatt is – a lakásban kényszerült maradni! Kisgyermekként nem tudtam felfogni hogy lehet ilyen bátor apukám! Később, felnövekedve és hitre jutva értettem meg milyen nagy ereje van az Istenbe vetett hitnek! Apukát a Jó Isten mindvégig megőrizte! Az Ő hite és alázata egy életre útravaló nekem.

Ezen a hajnalon érkezett el Újpestre a forradalom. A felnőttek tudták mi okozta a forradalom kiszélesedését majd bukását... de ezen a hajnalon az én gyermeki életem legizgalmasabb, legfélelmetesebb, de legtanulságosabb időszaka kezdődött el.

A heves harcok elcsendesülésével felővataskodtunk a pincéből és próbáltuk folytatni mindennapjainkat ott, ahol abbahagytuk. Rövid ideig, mert a harcok kiújultak. Ekkor jött az üzenet az imaházból Kovács Géza bácsitól (akkori lelkipásztorunk) jöjjünk át az imaház pincéjébe, ott sokkal biztonságosabb! Mentünk, hogyne mentünk volna! Az Úr házába, a Biztonságba! Sokan mentünk! A környéken lakó baptista családok mind együtt voltunk ott lent, az Úr Házának pincéjében! Közösen, egy akarattal, összekapaszkodva a bajban, Isten védő szárnya alatt!

Emlékszem... Mintha tegnap történt volna – pedig 50 éve már! Géza bácsi berendezte a pincét, minden családnak külön fekvőhelyekkel, a közös tűzhelyen az anyukák együtt főzték az ebédet, mi gyerekek – körülbelül hatan – nagyokat játszottunk a veszélyből többé nem érzélve semmit. Vigyáztak ránk. A testvérek együtt imádkoztak a heves harcok alatt is békességben és Isten oltalmának biztos tudatában!

Két dolgot tanultam meg akkor. Isten népéhez tartozni a leggyönyörűsebb és legbiztonságosabb dolog és aki hitben jár azt a bajban is kezében tartja Isten!

Boldog vagyok, hogy Isten nyájához tartozom és hogy azóta is az Ő házában lakhatom.

Várady Endréné

A forradalom napjai Újpesten

Napsugras meleg nap volt. Nyitott ablaknál a barátkozók bibliaóráján voltunk együtt az udvari kisteremben, amikor skandálva ordította a tömeg: „kötelet Rákosinak, vesszen Gerő!” Az Árpád útról jött a hang. Nem hittem a fülemnek, de gyorsan hazaküldtem a barátkozókat. A népfelkelőket sortűz fogadta a rendőrségen. A golyók a mi udvarunkba is becsapódtak. Többen meghaltak és számosan megsebesültek a rendőrségi épületnél. Október 30-án hatalmas tömeg jelent meg a Megyeri úti temetőben: a szabadság hőseit temettük. Engem is igei szolgáltra kértek. Én arról a vérről beszéltem, amely egyedül szerez számunkra valóságos szabadságot. Aztán jött november 4, és a megtorlás. Egy orosz tank az István út és a Munkásotthon utca sarkán állt meg. Szabadságharcos katonák rohantak az imaházba. Páncéltörőt cipeltek fel az imaház padlására. Hiába kéreltük őket, kiütöttek néhány téglát a tűzfalból, hogy onnan lőjenek a tankra. Az oroszok észrevették, és egyszerre csak felénk fordult az ágyú csöve, ezt látva fejvesztve menekültek az ifjú katonáink. Én is velük. Nem lőttek. Megmenekültünk. Az otthagytott fegyvereket az imaház udvarán jó mélyre ástam el.

Az Újpesti Gyülekezet jelentős veszteségként élte meg az ötvenhatos forradalmat. Akkori látásom szerint egy démoni erejű szélroham követte az elbukott forradalmat. Kinyíltak a határok és ez a szélroham százazereket sodort ki az országból. A mi gyülekezetünkben huszonnégy tag, és gyermekekkel együtt több mint negyvenen „disszidáltak”. A legtöbbjük később megtalálta helyét az új hazájában, és Krisztushoz is hűek maradtak, de mi nagy veszteséget szenvedtünk távozásukkal. Fiatalok és fiatal családok hagyták itt a hazájukat, a rokonságukat, és a gyülekezetet.

Kovács Géza

(Jubileumi könyv az újpesti baptisták 125 évéről – 2005)

Így történt

Emlékeim a forradalomról

1956-ban 23 éves voltam, tehát felnőtt fejjel figyeltem a forradalom eseményeire.

Október 23-án délután 2 óra körül munkahelyemről, Újpestről beérkeztem a Visegrádi utcai végállomáshoz, és több helyen – meglepődve láttam – kiragasztva a *12 pontot*, ez volt ráírva: *Terjesszed!*

A Nemzetinél a nagyóra minden oldalán is ugyanezt olvastam. A Lottó Áruházba igyekeztem, és amikor kijöttem onnan, azt láttam, hogy lelkes tömeg vonul a Rákóczi úton a Tanács körút felé. A villamosok nem járnak, illetve nem tudnak jární az úttest teljes szélességében vonuló tömeg miatt. Én is elindultam utánuk, sodort a tömeg. Akkor még úgy gondoltam, hogy a 47-es, vagy 49-es villamossal eljutok a Nyugatihoz. Nem így történt. A Kossuth Lajos utcából jöttek az egyetemisták (ELTE, Bölcsészkar, Lenin Intézet, Orvosi Egyetem), akik előzőleg a Március 15-e téren tartottak gyűlést a lengyel egyetemistákkal való szolidaritás jegyében.

Zárt sorokban, karonfogva jöttek, senkit nem engedtek maguk közé, a járókelők csak a járdán követhették őket. Hangosan kiáltották: *Éljen a Lengyel-Magyar Barátság!* A Madách tér felé haladva – a jelszó már változott: *Nagy Imrét a kormányba!* – *Kossuth címert akarunk!* – később: *Ez az ország magyar haza – minden orosz menjen haza!* (ez a 12 pontnak egyik követelése volt!)

Néhányan – megelőzve a sort – minden házba bementek, és elkérték a házmeszterektől a magyar zászlót, létrájuk volt, tehát ki tudták tűzni, de előtte lelkesen, boldogan kivágták az akkori vöröscsillagos címet. A Madách térre érkezve egyre fokozódott a lelkesedésük, mert az OTI bérház I. emelén – ahol akkor egy Tervező Iroda volt – az emeleti párkányon magyar zászlót lengetett egy ott dolgozó nő. Melléje hamarosan kilépett egy férfi – valószínű műszaki rajzoló volt – aki vastag tusrajzzal egy nagy méretű Kossuth-címert rajzolt és azt tartotta magasra! Úgy állt ott, mint egy szobor! Az egyetemisták tömege erre meg is állt, és ismét skandálni kezdtek: *Kossuth címert akarunk!* A tömeg egyre nőtt és ráfordulva a Bajcsy Zsilinkszky útra, tovább vonultak a Bem szoborhoz, ott a budai oldalról érkező – Műszaki Egyetem hallgatóival találkoztak. Nagy Imre beszédére vártak. Ebből a tömegből elsodrótam már a Nyugatinál, ahol a frissen megjelent Esti Hírlapot árulták, amelyben Gerő Ernő rádióbeszédét jelentették be. Gerő ebben a rádióbeszédben csúrhének nevezte az összegyűlt tömeget, no erre sokan – megbotránkozva és felháborodva – elindultak a Rádióhoz, követelve a 12 pont felolvasását. A Bem szobortól visszajövő 3 felé oszlottak, egy részük a Parlamenthez ment, azt várva, hogy Nagy

Imre az ottani erkélyről ismét be-szédet mondjon. Másik rész a Rádióhoz, hogy a 12 pontot beolvassák, kisebb részben a Városligeti Sztálin szoborhoz mentek, ahol már nagy tömeg azon munkálkodott, hogy a szobrot eltávolítsák.

Én az Építők Szakszervezete székházának árkádjá alatt találtam helyet, – szinte a szoborral szemben – onnan figyeltem az eseményeket. Lángvágóval, teherautókra kötött acélkötéllal próbálták lerántani a szobrot, sokszori próbálkozás után fél 9 tájban dőlt le – a tömeg kitörő ujjongása közepette! Még állt a szobor, amikor egy oldal-kocsis motorkerékpáron két férfi érkezett, az egyik férfi, a bördzsekis, fölment a talapzatra és torkaszakadtából kiáltotta: *Most jövök a Rádiótól, az ávósok a tömegbe lőttek!* – és felmutatta egy géppisztoly-lövedék éles magját. – *Mindenki a Rádióhoz!* – kiáltotta. A tömeget annyira feldúlta a hír, hogy a közelben ottrekedt – kb. 20–30 TEFU teherautókra felugráltak és a motoros vezetésével, zászlók-

kal felékesítve indultak a Rádióhoz. Én továbbra is itt maradtam, tehát a Rádiónál történekről nem tudok beszámolni.

Másnap bement a rádió, hogy mindenki maradjon otthon, senki ne menjen a munkahelyére sem, mintegy kijárási tilalmat rendeltek el. A munkahelyre valóban nem mentek, de a nép az utcán tartózkodott, figyelve az eseményeket. Újpesten egy alkalommal volt fegyveres harc. 24-én hajnalban fegyverropogásra ébredtem, a rendőrséget megtámadták a forradalmárok, kézfegyverek szerzése céljából. Rövid tűzharc után megszerezték a kézfegyvereket és elfoglalták a rendőrség épületét. Továbbiakban harcokra nem került sor Újpesten.

Az újpesti lakosságnak állandó gyülekező helye volt az Újpesti Állami Áruház árkádjá alatt, ahol mindenki értesülhetett a forradalom alakulásáról, ahol mindig voltak „jólértesült” emberek, akiktől a híreket beszerezhették, és arról egyúttal politizálhattak is. Ezért nevezték a helyet abban az időben „Újpesti Parlamentnek”.

Későbbi alkalommal szemtanúja voltam annak, hogy a Könyves Kálmán Gimnázium oszlopsora mellett fegyvereket osztogattak civileknek is. Máskor pedig láttam, hogy a Dózsa György úti laktanya ablakán adogatták ki a fegyvereket, ekkor már nem civileknek, hanem elszállításra.

Az ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet hadsereg páncélosai már 24-én megjelentek a frekventált helyeken, néhány sorozatot leadtak, hogy a gyülekezést feloszlassák, pár nap múlva azonban visszavonultak, várva az utánpótlást, ami akkor még nem volt.

Az ellenálló fiataloknak – akiknek egy része kolégista, ipari tanuló, egyetemista, vagy kiszabadult politikai elítélt volt, akik fegyverhez jutottak – a Kilián Laktanya lett a gyülekező helye, amely akkor nem működő laktanya volt, hanem raktár, kézfegyverek voltak felhalmozva ott, és élelmiszert, ruhákat is tároltak. Majd elfoglalták a Corvin mozit, és a Práter utcai általános iskolát. Ezeknek szétosztását kapta feladatként a Kossuth Akadémia páncélos hadosztálya, kevés gyalogsági százzal megerősítve. Vezetőjük Maléter Pál volt, irányítása alatt a tankok elfoglalták az Üllői utat a laktanyától a Thaly Kálmán utcáig.

(Mindezeknek szemtanúja voltam, mert ezek között a tankok között voltam kénytelen átmenni, amikor nővéremet látogattam meg az Üllői úton. Ezt megelőzően – idefelé jövet – kénytelen voltam átmenni orosz tankok között a Kálvin téren, és a Boráros téren is, ahová azért kellett kerülni, mert az Üllői út és Szentkirályi utca sarkára érve lövöldözés kezdődött, de az igazi tűzharc az előttünk lévő szakaszon zajlott. Nem lehetett tudni, hogy ki harcol – ki ellen. Valószínű páncélozott szállító járműről lőtték a fegyveres fiatalokat, hogy elfoglalják azt a terepet. Mi az evangélikus ház kapualjába futottunk be, aki utánunk érkezett oda, annak már átlukasztotta egy golyó a nadrágszárát. Egy nagyon rövid tűzszünetben átfutottunk a Ráday utca felé, és nagy kerülővel végre eljutottam az Üllői út Nagytemplom utca sarkán lévő házba, ahol a nővéremék laktak.

Azért indultam erre, mert hallottam, hogy ég a Nemzeti Múzeum teteje! Mire odaértem már nem égett, csak füstölgött, és néhány tűzoltó mentette, ami még menthető.

A kevés gyalogság a Tűzoltó utcai gyermekklinikából szinte állandóan lőtte a laktanyát, onnan pedig viszonzták a tüzet az ellenállók. Később Maléter Pál úgy döntött, hogy *magyar ne harcoljon magyar ellen*, ezért fegyverszüneti tárgyalást javasolt, saját vezetésével. Ez meg is történt, ő bement a laktanyába, azt nem tudjuk, hogy mi történt a tárgyaláson, de az eredmény az lett, hogy a harcok megszűntek. A fiatalok feltétele az volt, hogy a gyalogság – otthagya kézfegyverét – vonuljon vissza, tankok is vonuljanak el telephelyükre. Maléter Pál ennek a követelésnek eleget tett. Ő maga a laktanyában maradt, mint katonai szakember, átvette a parancsnokságot. Így történt, hogy az ellenállóknak lett a katonai irányítója.

Amikor elvonultak a magyar tankok, akkor az ideiglenesen itt tartózkodó szovjet hadsereg néhány tankját ide vezényelték a laktanyához, ezeknek támadásait úgynevezett Molotov-koktélokkal a fiatalok megghiúsították.

Ahol ezek a tankok végigjöttek, az ágyúgolyók, golyószórók nyomai ottmaradtak az épületeken, sőt számtalan leomlott épület maradt, amiket újjá kellett építeni, és vannak még ma is golyóval átluggatott épületek – pl. Práter utca, Nap utca egyes épületei. Úgy nézett ki a város, hogy elképzelni sem tudtam, hogy valaha újjáépülhet.

23-a keddi nap volt és pénteken már a teljes győzelem hangulata volt a városban. A tankok kivonulása után konszolidálódott a helyzet, megalakult az Ideiglenes Kormány, Nagy Imre vezetésével. Nagy Imre, a miniszterelnök, Kéty Anna, a Szociáldemokrata Párt, Tildy Zoltán, a Kisgazda Párt, Veres Péter, a Paraszt Párt elnöke, Balogh páternek is volt pártja, pontos nevét ma már nem tudom, – a történelem számontartja ezt és a többi pártot is – Kádár János pedig a Kommunkista Párt elnöke. Úgy tűnt, hogy a fegyveres harcok befejeződtek, és a továbbiakban politikai síkon folytatódik a tárgyalás.

A következő pénteken azonban már nem találták Kádár Jánost. A rádió egész nap mondta: Jelentkezzen Kádár János! – Valószínű már akkor a Szovjetunióban volt.

Közben elterjedtek bizonyos hírek, hogy az ÁVÓ titkos börtönöket létesített föld alatti helyeken, a metró építése idején. Voltak, akik hallani vélték a rabok hangját, kopogását, ezért markolóval több helyen nagy nyílást képeztek, így a Köztársaság téren, a Baross téren, és elektromos lehallgatóval kutatták a hangjelzéseket. Egyes forradalmárok szerint a Pártház alatt volt a börtön, és ennek ellenőrzésére akartak bemenni, amit a bent tartózkodók megtagadtak. Ekkor a magyar tankok felvonultak a Pártházhoz, és nyomatékosan felszólították őket, hogy tegyék lehetővé a bejutást. Miután nem engedték be őket, fegyveres harc kezdődött, és a forradalmárok – mindkét oldali emberáldozatok árán – elfoglalták a Pártházat. A bent lévő ávosok lincselésére is sor került.

A csendes időszakban, amikor még nem jöttek be az oroszok, két hősi halott temetésén is jelen voltam Újpesten. Nevüket ma már nem tudom, de nagyon sokan, 100-nál többen, talán 200-an búcsúztak a forradalom halottaitól. A Pozsonyi úti temetőben katolikus temetés, a Megyeri úton pedig református temetés volt.

November 4-én vasárnap hajnalban arra ébredt az ország, hogy az addig beszivárgott orosz egységek támadást intéztek a főbb katonai bázisok ellen, és nagy véráldozattal elfoglalták azokat. Ilyen bázispont volt a Parlament, a Kilián Laktanya és környéke, Budán a Széna tér és környéke, és az összes laktanya. Tulajdonképpen a város szovjet katonai parancsnokság alá került.

Kádár János aztán „Szolnokról” bejelentette, hogy vezetésével megalakult az új Ideiglenes magyar kormány. Amíg nyitva volt a határ, – sőt még utána nagy veszélyek árán is – 200 ezer magyar hagyta el az országot, és a világ minden táján telepedett le. Gyülekezetünkben is többen mentek el, egy részük kerékpárral indult útnak. Dr. Haraszi Sándor testvér Bécsben a menekültek irányításában vett részt, ő sokaknak segített, valószínű, hogy a mieink is hamarabb indulhattak így USA-ba, vagy Kanadába. Itthon pedig az új kormány még évekig megtorló intézkedéseket hajtott végre...

Gulyás Ernő

Október 23-ra emlékezem

Nagy események sorozata volt életemben az 1956-os esztendő. Sokan jövendölték, hogy abban az évben lesz a világ vége. Ha nem is hittünk a jóslatnak, mégis jobban figyeltünk az eseményekre.

Januárban földrengés rázta meg Budapest térségét, és mintha ez vezetne volna be a történelmi megrázkódtatásokat is. Aztán kiöntöttek a folyók, nagy árvíz mosta az ország földjét, és hamarosan a politikában is összecsaptak a hullámok. Összel kitört a forradalom.

Egyéni életem legnagyobb eseményei is ebben az évben vártak rám. Elvégeztem a tanítóképzőt, állást kaptam volt iskolámban és férjhez mentem. Most egymást érik az ötven éves évfordulók.

Tele van a szívem hálával Isten iránt, mert az események sodrásában megláthatom jelenlétét, megtartó szeretetét. Sokáig nem értettem, miért nem tanulhattam tovább, amikor felvételi vizsga nélkül jutottam volna be az egyetemre, vagy miért kellett éppen a forradalom alatt betegséggel küszködnöm, de ma már látom, hogy Isten így munkálta javamat.

Ha egészséges lettem volna akkor októberben, talán a lelkesedés és a túlfűtött hazafias érzélem belevitt volna a forradalom harcaiba, de így csak együtt érző szemlélő lehettem. Emlékeim is a rádió mellett figyelő, a napi eseményeket hallgató tanító emlékei, bár a városligeti nagy szobordöntésen jelen voltam. Ezeket foglalom most össze.

Október 23-a gyönyörű őszi nap volt. Reggel nem mentem tanítani, mert még betegállományban voltam. Újdonsült menyasszonyként (két nappal azelőtt tartottuk eljegyzésünket) horgolgtam az ágyban, készülve a közelebbi otthoneremtésre. Bekapcsoltam a néprádiót, amelyen egyetlen adó volt. Kilenc óra felé arra lettem figyelmes, hogy megszakították az adást, és beolvasták Piros belügyminiszter rendeletét, amelyben megtiltotta a tüntetést, majd pár óra múlva megengedte a diákok felvonulását.

Anyukám telefonált, hogy maradjak otthon, mert a városban zavargás van. Hallgattam tovább a rádiót, és a

közelmúlt politikai eseményeire gondoltam.

Kemény diktatúrában nőttem fel, öt éves korom óta idegen elnyomás és nyomor volt az osztályrésztünk. Nem is tudtuk, hogy lehetne másként is élni, gondolkozni.

A tanárok hivatalos megszólítása „pajtás” volt; nemkülönben az ország vezetőjéé is, akinek fényképe ott díszelgett minden hivatalos helyiségben. Sztálint, a diktátort pedig „apánknak” hívtuk, és szobrot emeltünk neki. Folyton jó hangulatról kellett gondos-

A Szabad Nép 1956. október 29-i száma, rajta kézzel rajzolt Kossuth-címer

kodnunk, erre valók voltak a jelszavak, mozgalmi dalok, ünnepi felvonulások és a tapsolás. Minden ünnepélyt zászlófelvonás vezetett be, de nem a magyar zászló és nem is a magyar címer volt a jelkép, hanem a sarlókalapácsos. Mint ahogy nem is a magyar himnuszt énekeltük, hanem a szovjetet, és persze az internacionálét. És ami a legszörnyűbb, mindez már-már magától értetődőnek tűnt.

Szüleim azonban igyekeztek örködni gondolkodásomon. Rendszeresen jártunk gyülekezetbe, ahol az igei tanítás – talán ez ma furcsán hangzik – kiterjedt a politikára is: például megtanultuk, hogy a Városligetben felállított szobrok bálványok, és nem szabad tisztelnünk őket.

Eszembe jutottak az édesapám hadifogságával kapcsolatos keserű emlékek is. Nem, mi nem voltunk annak a rendszernek hívei! Láthattuk, hogy a propaganda és az életmód között mekkora szakadék tátong! Miközben hazug jelszavakat hirdettek, a valóságban gátlástalanul folyt a kizsákmányolás.

Természetesen ez nem fért össze az istenhittel, de erről is gondoskod-

tak: a templomba járókat megfigyelték, hátrányos helyzetbe kerültek, sokuknak soha nem emelték föl a fizetését, nem foglalhattak el tudásukhoz méltó állást.

Nekem a vallásszabadság kérdése akkor lett igazán személyes kérdés, amikor a tanítóképzőbe jelentkeztem. Ma is emlékszem, hogy a gyülekezet vezetői óvva intettek ettől a pályától: félték, hogy elveszítem a hitemet.

A felvételi vizsgán a jelölteket minden alkalommal alaposan kifaggatták vallási kérdésekről. Csodák csodája, tőlem ilyesmit nem kérdeztek, és felvettek. A tanulmányi időben is meggyőződhettem arról, hogy Isten vezeti életemet.

Ezek a gondolatok jártak a fejemben, amíg a rádió hol tiltotta, hol megengedte a tüntetést. Öt óra felé hazajöttek szüleim és elmondták, mit láttak odakint. Az egész város népe az utcán van, táblákat visznek, zászlókat lengetnek, amelyek közepéből kivágták a szovjet címert. A nép követelése a szabad, független Magyarország kikiáltását körvonalazták. Egyre nyíltabban követelték – szóban vagy írásban –, hogy a szovjet csapatok menjenek haza, és a magyar katonákat ne vigyék külföldre. Más táblák a vallásszabadságról szóltak. Mintha az 1848-as forradalom 12 pontját olvastuk volna. Sajnos, még akkor is minden pontja aktuális volt!

Kicsit később vőlegényem is meglátogatott. Elhatároztuk, hogy kimegyünk a Városligetbe és megnézzük a fiatalokat. Közel laktunk a Felvonulási térhez, és hamar odaértünk a Sztálin-szoborhoz. Addigra rengeteg ember gyűlt össze, akik vidáman, szinte eufórikus hangulatban éltették a magyar szabadságot. Az egyik szónok a hatalmas bronz szörnyeteg ledöntését javasolta. Valahonnan előkerült egy lángvágó, és már fűrészeltek is oszlopnyi lábait a csizma felett. Közben egyre skandáltak: „Üsd, vágd, nem apád!” Hatalmas kötelet dobtak a monstrum nyakába, teherautóhoz erősítették, vonszolni kezdték, mígnem lassan, irtózatossággal ledőlt. Szinte most is látom magam előtt, olyan közel álltunk hozzá.

Óriási tapsvihar tört ki, a nép tombolt örömeiben, a fiatalok ujjongtak és táncoltak. Ezután megindult a teherautó, maga után húzva a gigantikus alkotmányt. A Sztálin úton vontatták végig a nép felszabadult ujjongása közepette.

Hazamentünk, elmeséltük, amit láttunk, és közben folyamatosan hallgattuk a híreket. Az egyetemisták el akarták foglalni a Rádió épületét, és a Bródy Sándor utcai bejárat felett, az erkélyről mondtak beszédet. Ekkorra már pontosan körvonalazódott a nép kívánsága, amelyről tárgyalni kívántak a kormánnyal. Egyszer csak valahonnan belelőttek a beszélő lány lábába. Kiderült, hogy ávós mesterlövészek leselkedtek a fegyvertelen fiatalokra, akik csak tárgyalni akartak a jobb élet reményében.

Ettől a perctől kezdve már nem tüntetésről beszélünk, hanem forradalomról. Egy csapásra megváltozott a helyzet, de már senki nem akart visszafordulni a megkezdett útról.

Másnap szüleim még elmentek dolgozni, de hamarabb hazajöttek, és attól a naptól fogva nem lehetett az

utcán közlekedni. Mégis sokan vállalták, hogy kivonulnak a Kossuth-térre és körbevesznek több közigazgatási épületet, így kényszerítve a hatalmon lévőket tárgyalásra. Mint tudjuk a történelemből, a Kossuth-téren ekkor gyilkos sortűz dördült. Nyilvánvalóvá vált, hogy a szabadságharcot (hiszen ekkor már az volt) csak akkor lehet folytatni, ha a nép is fegyverhez jut. Katonai osztagok álltak a felkelők mellé, kinyitották a fegyverraktárakat, és ellenálló csoportokat szerveztek. Gondoljunk csak a leghíresebbekre: a Zrínyi Katonai Laktanya fiataljaira és tisztjeire, a Corvin-közi gyerekekre és a Széna-téri fiatalokra.

Eljegyzési képeink ez idő alatt elkészültek, vőlegényem hozta el őket. Életveszélyes utat tett meg értük, de végül épségben hazaérkezett.

Kenyérhez a Hungária-körúti kenyérgyárban lehetett jutni; ott sütötték, de a sorba, amelybe édesapám is minden nap beállt, rendszeresen belelőttek az ávósok, ártatlan életeteket oltva ki.

Egyik nap azt hallottuk, hogy a Köztársaság-téren hallani lehet a föld alatti börtön lakóinak dörömbölését,

segítségkérését. Elmentünk, és fülünket az utca kövére tapasztva, valóban hallottuk a mélyből a kopogást. – Ki tudja, mi lett velük!?

Kissé kitekintve elmondhatjuk, hogy 1956-ban Magyarország megpróbált, de ez a rengés kevés volt a világnak: nem figyelt ránk, nem akarta tudomásul venni a kommunista elnyomás borzalmaival. A kényelmes és jómódú Nyugat félt és mással volt elfoglalva.

Számomra az '56-os forradalom és szabadságharc felemelő élményt jelentett. Láthattam, amint egy nemzet tetszhalott létéből felébredt, rádöbbenve, hogy ami vele történik, az nem tartható tovább. Jobb sorsra érdemes fiatalok, hazaszerető egyetemisták fogalmazták meg kívánságaikat. Tárgyalni akartak; nem sejtették, hogy gyilkos karhatalommal találják szembe magukat.

Ezt a forradalmat a becsületes és szabad élet iránti vágy robbantotta ki. Azt reméltük, hogy a Sztálin-szoborral együtt az elnyomó rendszer is megszűnik, és eljön a régen várt szabadság.

Frittmann Lászlóné

Füst Milán halotti beszéde elesett forradalmárok temetésén

*Barátaim. Annyi szenvedésben és új nagy remény-
ségekben társaim, hallgassatok reám. E hősokeket, akik itt
feküsznek némán, fennkölt lelkük elszántságától még
mindig összeszorított szájjal, e hősokeket sok mindenért si-
ratja és magasztalja most e nagy világ.*

*Dicsérik mindenek előtt páratlan, soha el nem képzelt
bátorságukat, amellyel ennek az egész nagyvilágnak pél-
dát mutattak, hogy az ilyen szegény kis ország hű fiainak
mint kell szeretniök a szabadságot és hazát. De példát
mutattak kitartásban és erőben is. Vagyis tüziük nem volt
szalmaláng. Ők nem futamodtak meg a harcok és
ágyúk dübörgése előtt, ők gyengéd fiatal mellükkel állva
maradtak a vas előtt. Küzdöttek utolsó percükig és meg-
haltak.*

*Mindebben a dicséretben és gyászban megtört
szívemmel én is osztozom. Magam is lehajlok hozzájuk,
mint ti, hogy könnyeimmel áraszam el sápadt, fiatal
arcukat és immár, sajnos örökre önfeledt szívüket.*

*Megfáradt öreg vagyok, sok mindent láttam hosszú
életem során, de ilyet még soha.*

*Arról a soha nem látott fegyverről akarok szólni,
ami ebben a forradalomban megnyilvánult. S ez a fegy-
ver nem csak abban mutatkozott meg, hogy rablás sehol
sem történt. Közismert tény, hogy a kiratokok betört üveg-*

*ablakai mögül senki sem lopkodta ki az árut. És már maga
ez a körülmény is minden elismerésünket megérdemelné.
De még csak nem is ebből áll az a csoda, amely engem
létem alapjaiban oly annyira megrázott, amelynek emlékét
a síromba is el akarom vinni magammal. A politikai meg-
gondoltság és okosság, a politikai mérséklet, valamint a
forradalmároknak embertársaik iránt való szolgálat-
késztsége és szívbéli jóakarata volt az a csoda, amely újra
feltámasztotta szívemben minden szeretetemet honfitár-
saim iránt...*

*Ebben a tiszt és tiszta és fegyelmezett, tehát gyö-
nyörű forradalomban egyetlen önző vagy fasiszta hang
nem hallatszott S ez az, amire én büszke vagyok. Amit nem
akarok többé elfelejteni. Ó, bizony, ez anyagi szempontból
szerény igényű forradalom volt. Sírni valóan szerény, s
amellett magasztos, mert anyagiakban csak a szerény
megélhetésért küzdött. S amellett a lélek legfontosabb
javaiért. Melyek azok? Az igazi demokrácia és az igazi
szabadság.*

*Ez a forradalom tudatos volt, okos és határozott.
Elrabolt életét követelte vissza és emberi méltóságát és
nem ragadtatta el magát se jobbra, se balra a méltóságtel-
jes szerénység és mérséklet útairól. Minden túltengést
elnyomott és semmiféle szélsőséget szóhoz sem engedett.*

MIT KAPTAM ÉN AZ ÖTVENHATOS FORRADALOMTÓL?

A napokban a Kossuth téren vettem részt a tüntetésen. Egy fiatalember arról kezdett volna beszélni, hogy „nekünk semmi közünk ötvenhathoz”, de nem jutott tovább beszédében, mert a fűttség leparancsolta a pódiumról. Én is fütyültem, természetesen, mégis, utána ott maradt bennem a kérdés: ha meg kellene fogalmaznom, hogy mi köt „ötvenhathoz”, hogyan válaszolnék? Mi az enyém történelmünknek ebből a dicsőséges eseményéből? Egyáltalán, lenne-e jogom bármiféle válaszhoz nekem, aki két évvel utána születtem, éppen akkor kaptam életemet, amikor a megtorlás sokakét elvette? Szabad-e nekem, nekünk megszólalnunk, akik nem éltünk akkor, nem tudjuk, lett volna-e erőnk a jó oldalra állni, vállaltuk volna-e mi is az életveszélyt, a szembeszállást az elnyomó hatalommal, hazugsággal?

Talán, ha a hősök élnének, a tisztelettel feltett kérdésre némán, megengedően bólintának. Hadd érezhessem most magaménak ezt a mérhetetlenül megtisztelő beleegyezést!

Ha röviden kellene válaszolnom a címben feltett kérdésre, akkor – kissé homályosan – azt felelném, hogy kaptam valamit, ami soha nem volt a felszínen, de mindig ott húzódott a mélyben. Valamit, ami soha, sehol nem volt megfogható, tetten érhető, de mindig, mindenütt számolni lehetett és kellett vele. Számolhattam vele én, a csetlő-botló kisgyerek, de a járda köveit keményen döngető felnőtt is. Mintha egy láthatatlan üstökös fénycsóvjában éltük volna életünket.

Először kisiskolás éveimben érezhettem meg ebből egy parányit. A „Radnóti”-ba jártam, amely egy igazán keményvonalas iskola volt. Az ünnepélyeken az úttörő tizenkét (vagy nem tudom, hány) pontját állandóan olvasták nekünk, de bent az osztályteremben a tanítónő elmagyarázta, hogy ami ebben van, az a Tízparancsolaton alapul. Mikuláskor – bocsánat, akkor Télapó volt – pedig elmesélték az ünnep „eredettörténetét”, sőt még azt is, hogy a Horthy-rendszerben a gyerekek ingyen kaptak mikuláscsomagot. Vagy a magyar órán egy alkalommal Madocsay tanár úrnak szegezte egy tanuló a kérdést: – Hisz-e Istenben? – Ma is hallom higgadt, megfontolt feleletét: – Én erre a kérdésre neked már négyszemközt válaszoltam.

Szinte soha nem énekeltük a magyar Himnuszt, de valahogy soha nem is felejtettük el. Ezzel szemben

mindig tanultunk oroszul, de soha nem tanultunk meg.

Aztán éreztem valamit külföldi kapcsolatainkban. Szüleim a háború vége óta tartották a barátságot azzal a svéd családdal, amelyik segítette őket ruhacsomaggal. És a hatvanas években már mi is – igaz ritkán és sohasem együtt az egész család – de kijuthattunk. Ha arra gondolok, hogy a „baráti” NDK-ban még a szocialista országokban is csak háromévente lehetett utazni, és akkor is csak pénz nélkül, akkor a fenti homályos válaszom talán kezd tisztulni.

És végül – bár sok mindenről írhatnék még – éreztem munkahelyemen. Isten úgy vezetett, hogy abban az intézményben dolgozom, amely a forradalom idején központi szerepet játszott: a Rádióban. Jól emlékszem, hogy amikor bekerültem – még a múlt rendszerben –, a bejárat mellett egy márványtábla őrizte az ávós tisztek emlékét. Folyton égtek előtte a gyertyák; koszorúk, virágok díszítették. A rendszerváltáskor a tábla lekerült, a gyertya, a virág egy ideig még maradt, de fokozatosan kialudt, elhervadt.

Mára – úgy látjuk – a forradalom egyre inkább „hazaérkezik”. Egyre több könyv, film, dokumentum kerülhet kezünkbe, és jó lenne ezzel az érzéssel befejezni ezt a megemlékezést. Mégsem hallgathatjuk el, hogy ma más veszélyek, új „ordas eszmék” fenyegetik a szabadságharc vívmányait. Nem tankkal jönnek, hanem a kereskedelmi tévécsatornákon, bulvárlapokon. Nem gumibottal akarják fejünkbe verni, hanem butítással; nem szemből támadnak, hanem oldalról, hátulról; igazi fegyverük nem a puskacső, hanem a pénz. Testvéreim! Ne hagyjuk! Ez köthet össze bennünket a hősökkel: ha megvédjük, amit ők kiharcoltak.

Gondolataim végére érve újra rám tör a kétség: Vajon jól válaszoltam-e? Nem éltem-e vissza a képzelt beleegyezéssel? Nem tévedtem-e a magabiztosság, fellengzőség sikamlós talajára? Nem emeltem-e illetlenül magasra hangomat, zavarva a hősök nyugalmaát?

Corvin köziek, Széna tériek és mások; fiatalok, akik gyermekeink lehetnétek, mégis mi hajtunk főt előttetek; középkorúak, akik tanítotok derékba tört életetekkel; aszszonyok, akik eltemettétek férjeteget; idősek, akik nem kaptatok nyugodt öregkort; névtelenek és jeltelen sírban nyugvók: Köszönjük, amit kaptunk tőletek! Legyen áldott emléketek!

Frittmann Zsombor

„Edzem magam!”

A rádió tüzes híreket ont.
Kibontott háromszínű lobogók...
Tüntet az ifjúság... szíve felett
Kokárdák nyílnak... és nő a menet,
Mint ellenállhatatlan áradat...
Követelések...gyűjtő jelszavak...

De Kati a konyhán mást is jelent:
„Édesanyám, Lacika odabent
padlón fekszik a zongora alatt.”
Édesanya a hírre beszalad.
Mit mível az a semmirevaló?
Pokróc az ágy, pokróc a takaró...
Hozzáhajol. Valami baja van?
Lacika ránéz: „Csak edzem magam!”
S a tekintete elszánt és kemény.
Hajnalig kitart furcsa fekhelyén.
Kiságya várja puhán, üresen.
„Edzem magam!”

– A rádiót lesem:

Utcai harcok... vér... statárium...
És elgondolkozom a kisfiún.
Szívét hazaszeretet járta át,
S egész éjszaka „edzette magát”,
Hogy megállja a helyét emberül
Ha üt az óra s a sor rákerül.

Vér.. vér... Sok drága élet ottmarad...
De kis Lacik készülnek ezalatt,
S felsorakoznak: élő felelet!
Kokárda nyílik a szívük felett!
Jövőt virágozik a véres jelen!...

Vigyázz reájuk, édes Istenem!

Túrmezei Erzsébet – 1956

Állam, egyház, társadalom

címmel internetes blogkonferenciát indít útjára a Református Közéleti és Kulturális Központ. A blogkonferencia célja, hogy tisztázó szándékú viták során segítse kimondatni az állam, az egyház, és a társadalom viszonyának lényeges és valódi kérdéseit. A vita témakörei: Egyház a közéletben, politizálhat-e az egyház? Ügynökkérdés. A modern világ kérdései: a Da Vinci kódtól a melegekig. Mitől protestáns a protestáns?

Kerékpárral indultak nyugat felé

Lelkipásztori elhívását menekülés közben kapta

1956 egy ködös késő őszi délutánján láttam utoljára, ott lent a pincében, ahol a ház lakói kuporogtak. A fűrészpores vaskályha mellett mi gyerekek önfelédten élveztük a forradalom szülte különös helyzetet. Amikor elment, anyám könnyes szeméből érzékeltem csak valamit. Gyermekképzetelem különösen nagyra magasztosította őt, akit azután hosszú időn át a messzi távolból, a szabadság hazájából küldött egy-egy színes bélyeggel ellátott levélboríték testesített meg. Ő az unokabátyám, Vadász János lelkipásztor, az újpesti gyülekezet akkori ifjúságának egy meghatározó tagja, akihez a szeretet e különös formájú szálai kötnek.

A már elfojtott felkelés egy szomorkás napján az újpesti baptista ifjúságból többen, fiatalemberek az imaház előtt gyülekeztek, majd kerékpárra ültek és Nyugat felé indultak. Hogy mi készítette őket és mindez hogyan történt, erről kérdeztem Vadász testvért.

Két ok készítetett minket erre a döntésre. Elsőként az, hogy amikor láttuk azt, hogy a Szovjetunió milyen nagy hadsereggel jött vissza, úgy véltük, itt már nem sok remény van. Nem láttunk jövőt egy újabb megszállás után. A másik ok a kíváncsiság volt. Szerettük volna meglátni milyen a világ a határon túl.

November 11-én indultunk útnak. Utunk elég hosszú volt. November 13-án éjjel próbáltuk átlépni a határt Jáknál. Először egy zseb alakú területre tévedtünk, ahonnan akármerre fordultunk, minduntalan visszakerültünk Magyarországra. Eközben ránkesteledett és az éjszakát az erdőben töltöttük el. Reggel indultunk tovább, miután az első osztrák határőről megtudtuk, merre kell tovább mennünk. A határt átlépve Steyermark-ba, egy osztrák üdülőtelepre mentünk. Itt egy menekülttábor volt, ahonnan három hét eltelté után Londonba vittek minket. Ott munkát kaptunk, majd pár hónap elteltével 1957 nagypéntekjén indulhattunk el az amerikai kontinensre, Kanadába. Edmonton, Calgary, Kenora majd Torontó voltak életem állomásai. Közben megnősültem és két fiunk is született. 1965-ig éltünk Kanadában, ahol a gyülekezet diakónusa lettem Cserepka János lelkipásztor mellett. Építész technikusként dolgoztam, majd 1965-ben az Egyesült Államok-beli Clevelandba költöztünk.

A lelkipásztori elhívást a forradalom napjaiban kaptam, még Magyarországon, útban Nyugat felé. Egy dunántúli kis faluban, Öskün szálltunk meg egy pünkösdi hívó családnál. A 116. Zsoltárban, amely akkor nekem nagyon aktuális volt ezt olvastam: „Ó, Uram, én szolgád vagyok, szolgád vagyok, szolgálóleányodnak fia.” Ez nagyon megérintett. Attól kezdve, ha lassan is, de készített az Úr a szolgálatra. Kaliforniában, a San Francisco-i Golden Gate Baptista Teológiai Szemináriumban végeztem el a teológiai tanulmányaimat, majd 1972-ben Alhambrában avattak fel lelkipásztorrá. 1977-ben Budapes-ten is vizsgát tettem. Ma a Santa Monica-i gyülekezetben végzek szolgálatot.

1956 óta nagyot fordult a világ kereke. Azóta 56 zászlaját, a lyukas trikolort újra lengeti a szél Pesten. 1989-ben csendes, vértelen forradalom szele zúgott át hanzánkon, amely elsöpörte azt a megbélyegző szót is, hogy „disszidens”. Az egykor ifjú világfi, a meggyőződéses lelkipásztor ma éppúgy szövögeti álmait, mint a forradalom napjaiban. Arról álmodik, miként léphetne újra és újra magyar földre, sőt Erdély vidékére is. Két hazája van, ahogy legutóbb említette: otthon és itthon. A napokban telefonon beszélgetve érdeklődéssel hallgatta a kibontakozó erkölcsi forradalom eseményeit, amelynek eszméi, a hazugságmentes társadalom, már csíráiban jelen volt 1956 dicsőséges napjaiban is.

Marosi Nagy Lajos

Az 56-os esküvő

Megpróbáltunk vidám menyegzőt tartani

1956 decemberében még kijárási tilalom volt. Tartott az ostromállapot. Délután kettőtől senki nem hagyhatta el az otthonát, mert az utcán lelőtték. Az útkeresztezésekben tankok álltak, minden mozgó személyre, tárgyra lőttek. Az intézmények kapuját gépfegyveres orosz katonák őrizték. Az üzletek zárva voltak, ha ez megfelelő kifejezés a kitört ablakú, kifosztott, kormos üzletekre, amelyek pincéje árasztotta az égett-rothadt szagot. A főutcák házait szétlőtték az oroszok, amikor „újra felszabadították” az országot. Most nem a németeket úzték el, hanem a hazánk fiait. Sok helyen lehetett kiégett tankot látni, mellette feküdt egy elégett test. Magyar volt, vagy orosz katona?

A pártházak udvarán örökéző fáklaként működött a Lenin-Sztálin műveinek folyamatos égetése. Perzsa-szőnyegek és más úri berendezési tárgyak is kerültek rá a pártházból. Senki sem oltotta. Hadd éljen!

A pékek sütöttek éjszakánként, de aki kenyérért ment, előtte elköszönt a családjától. Mesterlövészek dolgoztak a háztetőkön.

A vőlegényem megtudta a munkahelyén, hogy a társbérleti szobát nem utalják ki nekünk, egy hajléktalanná vált család fogja megkapni. A városban nagy kárt tettek az orosz tankok, amelyek ezrével törtek be Magyarországra november negyedikén.

Azon a novemberi éjjelen éber volt mindenki. A kis néprádió hallgattuk Nagy Imre bejelentését: „Magyarországot megtámadta a Szovjetunió és nagy erővel közelednek Budapest felé.” Azután még Mindszenty bíboros szólott, de ő már csak azt jelezte, hogy „Tájékozódom!” – és mire megadta volna a választ, elvitték a Jugoszláv Nagykövetségre túsznak, fogolynak, menekültnek. Sajnos mindhárom szó igaz volt rá.

Egész éjjel szólt a Himnusz. Ott ültünk a rádió mellett és vártunk valami vigasztalót, de a helyzet vigasztalan maradt. Reggelre le kellett mennünk a pincébe. Néhány napot töltötünk lent, felidézve az 1945-ös borzal-

makat. A félelem és a pánik uralta az országot.

Aki tudott, menekült. Életveszélyes vállalkozás volt az is, mert sokféle ellenség leselkedett rájuk az úton és végül a fertői mocsáron is élve kellett átjutniuk. Sokan vesztették életüket.

Amikor feljöttünk a pincéből belelőttek a szobánkba. Becsuktuk a spalettát, gondoltuk, az is véd valamitől. Reggel felkeltem és kimentem a konyhába. Teljesen sötét volt a szobában, de amikor a ruhámért visszaléptem, már éles, erős fény járta be a szobát. Hívtam a szüleimet, nézzük meg mi történt? Egy lyukat vettünk észre az ablaküvegen és a spalettán. Golyónyom volt. Kerestük a lövedéket. A párnámba fúródva találtuk meg. Még ott volt a fejem helye. A paplanomat is átlukasztotta. Mekkora ajándék lett az élet!

Innen-onnan jött még friss hír az ellenálló fiatalok ötletes akciójáról, pl. palacsinta-sütőket, fedőket helyeztek keresztbe egy utcán ezért az orosz tankok nem mertek tovább menni. Vagy benzinnel töltött üvegpalackokat hajítottak a tankra, amitől az felgyulladt. Egyszer azt hallottuk, hogy egy orosz egység a magyarok oldalára állt. Nekik azt mondták, hogy a Nílus mellé mennek harcolni (Akkor volt a szuezi válság). Ezek apró elégtételként érintették a csüggedt, elkeseredett lelkünket. Drágán adtuk az életünket.

A Szabad Európa Rádió a menekültek üzenetével foglalkozott. A legtöbb hír arról szólt, hogy „megérkeztem” és „gyertek utánam” de volt olyan is, amelyikben a szülők hiteles, hagyó kommunista életét bírálták a gyerekeik. Fájdalmas emlék.

A mi családunk esküvőre készült. Senki nem indult külföldre, maradtunk itthon és megpróbáltunk egy háborúban vidám menyegzőt tartani. Nehezen ment, de sikerült!

Fodrász, fényképész, ruhakölcsönző, taxi, cukrász a békés múlt emlékei voltak, nem számíthattunk rájuk. A kijárási tilalom miatt hosszú vendég-

ségre kellett készülni, déltől, másnap reggelig. Sok vendég ígérkezett, mert a legszűkebb rokoni kör is 60 személyt tett ki. Anyukám főzött egyedül a családnak.

Az imaházból kaptam kölcsön menyasszonyi ruhát, aki viselte volna elmenekült. A vőlegényem a lelkipásztor egyik öltönyét vehette fel. A szándalom valamikor fehér volt, de addigra kopott és öreg cipőcske lett. A frizurámat magam készítettem, de egy borbély rokon segíteni akart a fésülésben, de nem a legmegfelelőbb módon.

Amikor az esküvőmről álmodoztam, mindig hófehér gyönyörű holmikra gondoltam. Selyemruha, hosszú fátyol, mirtuszkoszorú, rózsacsokor, de 56-ban sehol nem lehetett ilyesmit venni. Apróvirágos anyagot kapott Anyuka egy rokontól, abból varrta a kiegészítőket. Majdnem behaltam.

A vőlegényemnek is volt egypár elintéznivalója. Nem kapott taxit, a fotósok mind külföldre készültek, és akkor nem volt piros rózsza sem. Még jó, hogy kapott virágot menyasszonyi csokornak.

Az Evangéliumi Pünkösdi Gyülekezetben volt a menyegzőnk. A lelkipásztor és a gyülekezet is nagyon szeretett, ezért „kijárt” a hosszú prédikáció, és a sok üdvözlés. Azon az istentiszteleten búcsúztattak el és az Újpesti Baptista Gyülekezet képviselői fogadtak. Így több, mint 3 és fél óras esküvőnk volt. Mindenki szépet, jót kívánt, fehér virágokat életem útjára.

A lakást berendeztük étteremmé és igen jó hangulatban ültünk le mellé. Egybefolyt az ebéd, az uzsonna, a vacsora, a hajnali és a másnapi reggeli. A rokonok segítettek a hozzávalókkal, vagyis a nászajándék természetben érkezett. Reggelre megettük. Szeretettel gondolok rájuk, mert mi lett volna, ha nem gondoskodnak rólunk.

Péterke, a 10 éves rokonfiú azt kérte tőlem, fogadjam örökbe és neveljem fel. Nem szeretne külföldre menni, a szülei viszont igen. Két nap múlva elhagyták az országot. Később sok gond adódott ezzel a fiúval és én tépelődtem,

tem, vajon jól tettem-e, hogy a szülők egyetlen gyermekét nem vállaltam el.

Felajánlották pártházi szobájukat, de nem mertünk beköltözni. Éjjel mentettük ki az ő holmijukat is.

Nehéz idők előzték meg az esküvőket. A felkészülés hiányossága eltörpült a szabadságharc leverése mellett. Összefogódtunk, és abban bízunk, hogy kettőnek könnyebb az élete. De még is nagyon nehézre sikerült.

Most ötven év után mérlegelem a dolgokat. Az egyik serpenyőjét nyomják a megpróbáltatások, a másikba Isten ajándékait teszem. Sokkal többet és szebbet adott, mint amit elgondolhattam. Igaz, teljesen másként, mint vártam.

Sokáig laktunk egy olyan házzal szemben, amin ezer 56-os golyó nyomát lehetett látni. Aztán tatarozták. A lyukak eltűntek.

Az én lyukas házamat Isten tapasztotta be jóságos kezével.

Frittmann Lászlóné

Büszkeség és balítélet

„Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes” – írta József Attila kerek hetven évvel ezelőtt. Valami aprót vagy nagyot megálmodni, kigondolni, kitalálni, aztán megtervezni, majd összerakni, megszerelni és felépíteni vagy előállítani, végül aztán a szépet, a készet átnyújtani, odaadni, közreadni, másoknak bemutatni... aki így alkot, így terem – pontosan és szépen – a maga hasznára és mások javára, lett légyen az szürke közember vagy miniszterelnök, mért ne mondhatná másokkal együtt: azt a hét-százát, megcsináltuk, ahogyan elvállaltuk, ahogyan megígértük, sikerült, mert nem henyéltünk, hanem dolgoztunk, pontosan és szépen. Aki így dolgozott, hangyaszorgalommal, néhanapján még talán büszke is lehet magára. Megbocsátanánk neki. De aki tücsökként áthenyélt nyarakat és teleket, másfél-két évet, aki mások fülébe hamisságokat ciripelt éjjel és nappal, aki még a csillagot is lehazudta az égről, s ha mindez még ráadásul napvilágra is került, az mire büszke? Maradhat-e még büszke az ilyen – legyen az szürke közember vagy miniszterek elnöke? De ha mégis maradna az érthetetlen büszkeség...

...akkor jönni fog a balítélet is. Mert Isten egyszer megítél mindeneket, szürke közembereket és miniszterelnököket. Szétválogatja a világot jobb- és balfelé. Az igazakat jobb keze felé állítja, a hamisakat, hazugokat balra csapja majd. Mert ugye „Nem marad büntetlen a hamis tanú, és nem menekül meg, aki hazugságot beszél.” (Péld 19,5)

PaSza

UBI Lap 2006 október

Milyennek akarta Jézus a közösséget?

Gondolatok Isten népéről, egy könyv olvasása közben

Egy ismerősöm ajánlotta Gerhard Lohfink: Milyennek akarta Jézus a közösséget? c. könyvét. Ő még ifiként ismerte meg ezt a könyvet. Németről fordították le és a gépelt lapok körbejártak a közösségben. G. Lohfink újszövetség professzor volt Tübingában, amikor ezt a könyvet írta. Egyszerre van felvértezve mély alapos tudással, és a Bibliához való szellemi hűséggel. Nem tartozik azok közé a modern teológusok közé, akik csaknem elvesztették a hitüket.

Nem vállalkozom arra, hogy kimerítő elemzést adjak e remek műről. Még azt sem állítom, hogy mindent megértettem belőle. De abban biztos vagyok, hogy aki elkezd birkózni ezzel a könyvvel, talál személyesen neki szóló mondanivalót.

Az egyik fő gondolat, hogy Isten országa már itt van: az Isten népe között. Isten népének egybegyűjtése már elkezdődött. Nem elvben, hanem konkrétan, láthatóan. Ez a nép nem pusztán lelki, vallási közösség, hanem konkrét, látható jel: az üdvösség jele kell, hogy legyen. Nagyon alapos indoklással jut Lohfink professzor arra a megállapításra, hogy a Hegyi Beszéd az egész népnek szóló, nyilvánosan kihirdetett, jogilag kötelező érvényű beszéd. Elsősorban a tanítványoknak szól, de rajtuk keresztül az egész népnek.

A tanítványok egy része elhagyta családját, hogy kövesse Jézust és életközösségben legyen vele. Ők már akkor kaptak új családot: testvéreket, gyermekeket és anyákat (hiszen Atyánk csak egy van), házakat (ahol befogadták őket) és földeket (országot). Mások (pl. Lázár) otthon maradtak, de a radikális etika rájuk is vonatkozik. Az ő

családjuk is megváltozik: már nem saját maguk körül fognak, vendégszeretők Jézus követőivel szemben.

A Hegyi Beszéd radikális megtartása teszi vonzóvá közösségeinket. Egyik fontos pontja az erőszakról való lemondás. Isten országa nem e világból való. Bár itt van, de nem felel meg a világ struktúráinak. Isten népének olyan közösségnek kell lennie, mely saját életteret alakít ki. Itt az emberek másként élnek és érintkeznek, másként hordják ki a problémákat, mint a világban szokás. Ezt azonban nem lehet erőszakkal megvalósítani se kívülről, se belülről.

Jézus felhívását tehát véghez kell vinni, meg kell TENNI. Nem érzelmekről van szó, tettekről. Ez azonban nem konoksággal vagy heroikus küzdelemmel érhető el. Ez a gondolat nekem személyesen nagyon kedves. Mindig taszítónak találtam, ha valaki bármit pusztán akarattal tesz és semmi nem utal arra, hogy örömet lelné benne. Gondolom, más is így van ezzel: ha a hitet szabályrendszerre alacsonyítjuk, ez kicsit se ösztönöz másokat arra, hogy közeledjenek.

De az örömhír éppen ebben áll: Jézus „programját” követni mély öröm, szabadság és újfajta könnyedség (Mt 13,44-46)!

Részletesen vizsgálja a szerző a következő gyakorlati kérdést: valóban élhető-e a Hegyi Beszéd? A válasz végtelesen biztató: Jézus nem egyénekhez, hanem közösségekhez szólt! Itt nemcsak egymás mellett élnek az egyének, hanem Isten népévé akarnak válni. Itt lehetségessé válik a Hegyi Beszéd megélése.

Az egyháznak – Isten népének feladata, hogy a világot megszentelje. Régen minden áldozatot megsóztak. Isten népe a föld sója. Nem oldódik fel a világban, megtartja kontúrjait, de a viláért van. Egyáltalán nincs elrejtve, messzire világít, mint a hegyre épült város.

Jézus idejében Isten uralma már megjelent Izraelben: láthatóan és foghatóan, ha még nem is teljesen. Így a keresztény közösségben is jelen kell lennie Isten uralmának: megtapasztalhatóan, ha még nem is teljesen. Isten országa nemcsak szóban, tettekben is eljön, átfogja az egész embert. A csodák az evangélium ellenállhatatlan erejét és felszabadító, gyógyító hatalmát mutatják. A közösségben az evangélium hirdetésének kísérő és igazoló jelei, egyben a Lélek jelenlétének jelei is.

Hadd szakítsam meg az izgalmas gondolatfolyamot egy személyes megjegyzéssel. A szerző katolikus, nem szélsőséges irányzatot képvisel. „Mindössze” radikálisan ragaszkodik a Bibliához. (Ez az én véleményem.) Éppen ezért gyakorolt rám olyan nagy hatást. Emellett arra a következtetésre jutottam, hogy nagyon jó lenne minél több, személyesen átélt megtapasztalást megosztani egymással, mert ezzel építjük egymást és a közösséget. Mások talán más megállapításra jutnak, ami szintén nagyon hasznos lehet.

Sok fontos megállapítást tesz a könyv a keresztyénség gyakorlatáról. Ez a társadalom egymással kiengesztelődött kell legyen Jézus szándéka szerint. Ő olyan csoportokhoz is fordult, akikkel az akkori zsidó társadalom nem vállalt közösséget. A kiengesztelődés a túlradó Lélek által válhat valóra.

Ebben a valódi közösségben mindenki megvizsgálja a saját lelkiismeretét, de egymást is kölcsönösen figyelmeztetik. A súlyos botlásokat a közösség nem tekinti magánügynek, az az egész közösséget terheli. A figyelmeztetéshez kell bátorság. Lélekkel eltelt embert kíván és alázatot, hiszen őt is figyelmeztethetik. A konfliktust nem kell sem elnyomni, sem elkendőzni, de tisztázni igen. Így lesz valódi a közösség. A közösségen belülieket szeretni kell testvéri szeretettel. Ez a kívülállókra nem vonatkozik: velük viszont jót kell tenni.

Az egyháznak le kell mondania az uralomról. Jézus megtiltotta tanítványainak az uralkodást: a testvéri közösségben nincs atya. Az egyház tekintélye a szolgálatból adódik. Semmit (még jogos, helyes dolgot se) szabad erőszakkal kikényszeríteni az egyházban. Jézus semmiféle hatalmi

eszközt nem vett igénybe, hogy örömhírének érvényt szerezzen. Pál is hirdette Isten irgalmát és követelményeit (kötelező erejű rendelkezéseket az egyén és a közösség életére). Minden levelében találunk az érvelés után buzdító részt (paraklézist) is. *A közösségnek a szabad engedelmségre kell épülnie: a Lélek által, szeretetben.*

Az egyháznak a szolgaság biztonsága és a szabadság kockázata közt kell választani. A teológus egyenesen tragikusnak nevezi, ha az egyház tekintélyét uralkodással akarja biztosítani. Az igazi tekintély az uralkodásról való lemondás tehetetlenségében ragyog fel. Az uralkodásról való lemondás nem érzület, az egyházi hivatal konkrét formája nem tükrözheti a világ hatalmi formáit. Az egyházi jog egy közösségé, mely egyetértően, szabad engedelmséggel veti ennek alá magát. Ez emberileg lehetetlen, de a Lélek által eredményezett csodaként lehetséges.

Fontos az a felszólítás, miszerint inkább maradjunk kisebbség egyértelmű identitással, mint elvilágiasodott egyház, így tudjuk ugyanis hatékonyan megváltoztatni a világot. Bibliai hasonlattal élve: *nem a város nagysága a döntő, hanem az, hogy a hegyen legyen.*

Fontos szerepe közösségeinknek, hogy jellé kell lenniük a népek számára. A kiválasztottság nem lehet elitmentalitássá, hogy csak önmagunk körül forogjunk. Úgy kell tanítványokká tenni a népeket, hogy a Páltól tanult életvitelt átadjuk. A misszió így valósítható meg: ahol felragyog a szabadság, csak ott tudnak másokat is felszabadítani. Izrael helyreállítása azért történt, hogy a pogány népek is keressék az Urat. (Ám 9,11) A misszió meggyőző erejét az Isten népének társadalmi élete adja, mert ott az örömhírt élük is. Az egyház lehet üdvösséget hozó jel, de a pogány társadalmat elítélő jel is.

Lohfink nagyon biztató kijelentése, hogy az Isten népe vonzóereje révén növekszik, anélkül, hogy miszcionálna, mert egymagában is hatékony jele Isten jelenlétének a világban. Ez a megállapítás bizonyára sokakból ellenkezést vált ki. Én magam biztos vagyok abban, hogy egyetlen érdeklődő sem marad hosszú távon olyan közösségben, ahol nincs testvéri szeretet.

Az egyház tehát kontraszt a másikért, hogy a másikat megnyerje. Nagy feladat ez mindannyiunknak és bőven van teendőnk az igazi közösséggé válásban, a Hegyi Beszéd radikális megélésében. **Bánné Szabó Anikó**

JÓTÉKONYSÁGI HANGVERSENY ÚJPESTEN

Füredi Kamilla Sierra Leone-ban szolgáló baptista misszionárius munkájának támogatására!

Szeretettel meghívunk minden kedves érdeklődőt 2006. október 27-én pénteken 18 órára, az újpesti baptista imaházba, ahol az Országos Protestáns Napok rendezvénysorozatának részeként ünnepi orgonahangversenyt tartunk.

Közreműködik: **PÁLÚR JÁNOS** orgonaművész,
a fasori református templom orgonistája.

Programján Bach és Liszt művei, valamint improvizációk szerepelnek. Ez a péntek esti alkalom egyúttal a reformáció hetének megnyitása is lesz Újpesten, amelyen rövid ismertetés hangzik el az Afrikában szolgáló misszionáriusunk munkásságáról. Szeretettel várunk mindenkit, aki adakozó szívvel és felemelő orgonazenével kívánja köszönteni a reformáció ünnepét.

A KEGYELEM LÁMPÁSA

Nagy Sándor, aki egykor hadjáratai során egyik országot a másik után merészen meghódította, érdekes módszert alkalmazott. Ugyanis, amikor csapataival egy megerősített város előtt táborozott, hogy azt elfoglalja, akkor felállított egy messzire jól világító lámpát, amely nappal és éjjel is világított. Ezzel tudatta a megostromoltakkal, hogy amíg a lámpás világít, van idejük meggondolni magukat, de ha az kialudt, mert összetört, úgy a város mindennel, ami benne van, elpusztul. És amint ezt mondta, úgy is történt. Az összetört lámpás jelezte, hogy minden remény elveszett. Nagy Sándor utasítására a macedónok megrohmozták a várost, mindent elpusztítottak, kegyelmet nem ismerve mindent felégették. A kegyelem ideje lejárt.

Az élő Isten ma is hirdeti még a megmenekülést és a bűnbocsánatot minden ember számára. Szent akarata volt, hogy elküldje egyetlen szeretett Fiát az elveszett világba „hogy mindenki, aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

Elveszett állapotunkból az egyetlen menekvés Jézus Krisztus. Helyettünk vállalta az ítéletet, a fájdalmakat és a halált, hogy az minket ne tarthasson fogva. Ezért hangzik diadalmasan Jézus Krisztus csodálatos üzenete a halál és a sírok felett: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki bennem hisz, ha meghal is él.” (Jn 11,25) Ez az üzenet ma is érvényes. Isten akarata, hogy üzenetét ma is hirdessék, hogy szava hallható legyen szerte a világon. A kegyelem lángja még mindig ég, ez az irgalmas kegyelem még fénylik. De azt is mondja, „Hogy ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg szíveteket.” (Zsid 3,7-8.)

Jön majd egy nap, egy óra, amikor a lámpás kialszik, a fény elsötétül. Ma még nyugodtan és örömmel hallhatjuk hangját, elfogadhatjuk meghívását, közeledhetünk Jézus Krisztushoz! Hogy a kegyelem lámása még ma is ég, ezért Istennek legyen dicséret és hála.

Peter Quellmalz

Fordította: Thomán Ferencné

**Íme, most van a
kegyelem ideje! Íme, most
van az üdvösség napja!**

2Kor 6,2

Hírhozó-hírvivő

MABAVIT III. Tizenöt ország, mintegy 5330 magyar résztvevőjét regisztrálták a Magyar Baptisták Harmadik Világtalálkozóján Debrecenben A Főnix Csarnokban megjelent *Helari Puu*, az Európai Baptista Szövetség elnöke, valamint *David Coffey*, a 100 milliós baptistát számláló Baptista Világszövetség elnöke, aki igehirdetéssel szolgált. „Jelige” címmel a konferencia himnuszát *Beharka Pál* testvér írta. A zászlós felvonuláson Albánia, Ausztria, Ausztrália, Kanada, Magyarország, Nagy-Britannia, Németország, Románia (Erdély) Svájc, Szlovákia, az Amerikai Egyesült Államok, Szerbia (Vajdaság), Ukrajna (Kárpátalja), zászlóit a résztvevők üdvözlő tapssal fogadták. A világtalálkozó résztvevői nyilatkozatot fogadtak el, amelyben hitet tettek a vallásszabadság, az európai keresztyén kultúra, a magyar baptisták összetartozása mellett és a nemzeti alapú szembenállások szítása ellen. Jézus Krisztussal és egymással való közösségünk kifejezésekként mintegy 50 lelkipásztor, presbiter, diakónus és előljáró szolgáltatta ki a közel 5000 résztvevőnek az ünnepi úrvacsorát. A világtalálkozó befejezésekként *dr. Herjeczki Géza* ditroiti lelkipásztor vette át a MABAVISZ soros elnöki tisztségét *dr. Mészáros Kálmántól*, a Magyarországi Baptista Egyház elnökétől.

ÚJ ORGONÁT AVATTAK az Újpest-Kertvárosi Szent István Plébániatemplomban 2006. szeptember 24-én. Az új hangszert *Erdő Péter* bíboros-érsek szentelte fel. A 28 regiszteres csúszkaladás orgona játékraktúrája mechanikus rendszerű. A sípok nemes anyagokból (ön-ötvet, erdei fenyő és juharfa) készültek. Újpest legújabb orgonájának, mintegy 1836 sípja van, amelyet az 1947-ben épült katolikus templom karzatán állítottak fel. Az orgona felépítésére létrehozott alapítvány 8 évi munkáját követően a hangszert a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra Kft építette meg Az ünnep délutánján *Gesztesi-Tóth László* orgonaművész hangverseny keretében mutatta be az orgonát. A hangversenyen Újpest város és a testvéregyházak képviselői mellett az orgonazene több híressége is megjelent. *Pályi László* plébános bevezető beszédében így nyilatkozott: „Végtelen hála tölti el szívemet, hogy mindez plébánosságom ideje alatt valósulhatott meg.” *Kemenes András*, a kuratórium elnöke arra buzdított, hogy „kérjük mennyei Atyánkat, ahogy minden egyes síp különbözik a többitől, és mégis mindegyikre szükség van, egymásra utalva, csak együtt válhatnak egy hangszerré, úgy mi is Krisztus evangéliuma hirdetésének instrumentumai, eszközei, orgonái lehessünk!”

A BIBLIAOLVASÓK JAVASLATAIT VÁRJÁK. A protestáns újfordítású Biblia szövegét gondozó Magyar Bibliatársulat Alapítvány legutóbbi közgyűlésén arról határozott, hogy megkezdte egy újabb, átdolgozott bibliakiadás előmunkálatait. *Pecsek Ottó* főtitkár elmondta, hogy az eltelt időszakban mintegy 136 módosító javaslat érkezett be. Ahhoz, hogy a társulat alapfeladatát, a Biblia szövegének gondozását jól láthassa el, szeretné figyelembe venni a bibliáolvasók széles táborának véleményét, javaslatait. A Bibliatársulat kuratóriuma és elnöksége együttes ülésén arról határozott, hogy a megkezdett munkát szélesebb körben meghirdeti és ismerteti.